

YOLOTLAJTOLI



Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)



TLAJKUILOJKETL: SANTOS CAYETANO VALENTIN



Koyoltotol

YOLOTLAJTOLI



TLAJKUILOJKETL: SANTOS CATEYANO VALENTIN



Koyoltotol

Ni amochtli tlen itookai "Yolotlailoli" mochiichiikii ipan ni tekiamochchijchialistli tlen itookaj "Elaboración de libros digitales para fortalecer las prácticas pedagógicas en el aula" de la Dirección General de Educación Indígena tlen Mexko tlatookayotl (DGEI) tlen Dirección General de Educación Indígena, Programa de Inclusión y Equidad Educativa (PIEE) tlan Dirección de Educación Indígena.



Your complimentary use period has ended. Thank you for using PDF Complete.

Tlan [Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

as. DGEI.
guas indígenas. DGEI.

Kisenkajki amochtli

Santos Cayetano Valentín

Kiyakankej tekitl ipan amochchijchialistli

María del pilar rivera Sánchez
Alfonso M. Díaz Pichardo

Kikuaitlailijkej tlajkuiloli

Felipe Hernández Hernández
Roberto Grande Rivera

Techpaleuij ipan tepostlajkuiloli

Miguel Ángel Gutiérrez Varela.

Pachuca de Soto Hidalgo, México
Septiembre meetstli, 2019 xiuitl



Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Ni tima uan uar yejyektsitsij xochitlajtoli kampa kiixnextiya kenijkatsaj ni eliaj uan tikikneliya nochi tlamantli tlen onkaj ipan taltipaktli neki timotepanitasej.

Ni amochtli tikinmaktilyaj konemej katij momachtiyaj ipan eyi, naui, makuili uan chikuasej tlamachtlistli, kampa inijuantij kiyeekosej kualitlaixpouasej uan kiitasej kenijkatsaj mosenkaua xochitlajtoli.

Nojkia makimatikaj kenijkatsaj ika tonauatlajtol kualitias tiyeektlalisej tlajtoli, kampa tlajtoli kualtsij makakisti, makinyolasi maseualmej katij kiixpouasej uan kikakisej.

Ika ni tlamantli tlajkuiloli tijnekij tikinmachtisej konemej makiyeekokaj kenijkatsaj kiiskaltijsej katij kualitnemilistli, makikuikaj tlamachtli uan kemaj uejueyiyasej ma elika kuajkualmej maseualmej

Nojkia tikinmaktilyaj ni amochtli nochi tatamej, nanamej uan sekinok maseualmej makiixpouakaj uan makimatikaj ni tonauatlajtol nojkia kipiya miyak ipatij kej nochi sekinok tlajtolmej tlen onkaj ipan ni taltipaktli.

Nelia tijnekij kemaj ankipouasej ni xochitlajtolmej mamechpaktis, mamechyolasis uan mechejlamikilis kenijkatsaj yejyektsij tomaseualnemilis.



Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

TLAIXNEXTILISTLI

AMASUATL

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Nonana.....	7
Mokuesoua tlamachtijketl.....	8
Nopilokichpil.....	9
Xochitsij.....	10
Pilichpokatsij.....	11
Nonantsij.....	12
Pilokuiltsij.....	13
Tonana tlaltipaktli.....	14
Notaata.....	15
Noaltepej teskatlaj.....	16
Kemaj nimikteuas.....	17
Maseualnemilistli.....	18
Tlaskamatili.....	19
Matijmanauikaj tlali.....	20
Kuatinij.....	21
Nopilsiuaj.....	22
Nopilkonej.....	23
	24
	25



Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

J KITEKIUISEJ AMOCHTLI

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

ijkuiloli kiixnextiya kenijkatsaj timaseualtsitsij titlasojtlaj uan
ltipaktli pampa kej ni totlajlamikilis.

Tlamachtianij kualtiyas kitekiuisej tlajkuiloli tlen ika kinnextilisej konemej kuali tlaixpouasej, kikakisej uan
kimachilisej kenijkatsaj kuali kiijtosej xochitlajtoli ika ininauatlajtol.

Konemej moneki kimatisej kenijkatsaj ipan xochitlajtoli motekpana uan moyektlaliya tlajkuiloli kej kuali
kakistis kemaj kipouasej, pampa amo iuikal kej sekinok tlajkuilolmej katij nochipa kiitaj. Makiyekokaj
nojkia kisenkauasej xochitlajtoli kampa kitekiuisej tlajkuiloli katij san se kakisti, san se ontlami uan
yejyektsij kakistis.

Nelia nijnekiskia makinpaleuis tlamachtianij kiukilisej kuali initekij, mamopaleusej ipan ni amochtli kampa
konemej kimachilityasej kenijkatsaj yejyektsij uejchiuasej.

NIMITSEJLAMIKI



Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

olo mitsejlamiki
chi ni tonali,
ka uan chooka
ipa ika tlayoua.

Kemaj nijsakua noixteyol
Peua nimitstemiki,
Ipan noyolo tionasi,
amo ueli ni kochi.

Kemaj nimitstemiki
Noyolo kiejlamiki,
Kenachi nechtlasojtla
Kenachi nechneki.

Toteotsij nimitstlajtlaniya
tlateochiuali xijmaka,
Yeyektsij pilichpokatsij
Katij nikixtoka.

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano Valentín.



**Kemaj tiseseya
Tlauel nechsesekamaka.**

**Kemaj titononiya
Tlauel nechtatiya.**

**Kemaj timiyakiya
Nochipa nimitsmakasi.**

**Uajka ¿kenijkatsaj
Nimitsnekis tlaj nochipa nimitsmakasi?**

**Pilatsij, pilatsij
Amo kemaj nechkajteua.**

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano Valentín.



NONANA

naj ni no tonali
yak niyolpaaki,
ba nouaya tiitstok
n ni tlaltipaktli.

Nonana, amo kemaj nechkajteua
Nochipa nouaya xiitsto,
Chikauak nechnajnaua
Kej kemaj niontlakatiko.

Nechtlapojpolui nonana
Tlaj amo nimitsneltoka,
Amo ximokueso nonana
Ika noyolo nimitstlasojtla.

Xiseli ika pakilistli
Amaj ni tonali,
Se yejyektsij xochitl
Ika noyolo nimitsmaka.

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano Valentín.



Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

axkuali tijchluas motekij.

**Xiyolpaaki, xiyolpaaki ika konemej,
Xitlamachtli, xitlamachtli kuali,
yejyektsij manesi motekij,
ika moyolo xiontekiti.**

**Amo ximokueso tlamachtijketl
Melauak mimitsiluiya,
konemej mitstlasojtlaj
pampa ta tikintlachiyaltiya.**

**Yeka nimitsiluiya,
xiyolpaaki tlamachtijketl,
Toteeko mitstiochluas
Ika miyak pakilistli.**

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano Valentín.





NOPILOKICHPIL

**Nopilokichpil,
Tlauel mitspaktiya timauiltis
San tiuetskatok, san tiuitontok,
nechyolpakiltiya monemilis
Pampa san tiyolpaktok.**

**Nijnekiskiya nochipa tiitstos
Kej amaj tipilkonetsij,
Ika ta nimauiltiskiya
kemaj ya niueuentsij.**

**Nopilokichpil,
Melauak nimitsiluiya,
Xitlauak xinejnentiyaj
Uan toteeko mitstiochias**

**Uan kemaj timoskaltis
Amo nechuejkamakaua,
Xinechikneli kej amaj
No nimitsikneliya.**

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano Valentín.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

**Kaaantok moxochiyo,
nijnekiski ya nimitstekis.**

**No ponaj nimitskaua
Axnijneki nimitsmapostekis,
Kuali xiitsto pilxochitsij
Xiyolpakilti nonemilis.**

**Axnijneki *tipilinis,
Nimitsteekilis pilatsij,
Tlael nimoyolkokos
Tlaj se tonali timikis.**

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano Valentín





PILICHPOKATSIJ

Yejeyksij motlachiyalis
Yejeyksij kemaj tiuetska,
Yeka techyoltilana,
Nochipa pilichpokatsij.

Mojmostla nimitsita
Kualtsij kej se xochitl,
moajuiyaka nikijyotilana,
uan niyoltotomoka.

Kemaj nonechka tiitstok
Nijnekiskiya nimitsyekmatis,
Nijnekiskiya nimitsmaitskis
amo kemaj nimitsmajkauas.

Kemaj amo tiakij
Noyolo mochokiliya,
Tlami noyolpakilis
Pampa amo nimitsita.

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano Valentin.

NONANTSU



PDF
Complete

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Taua nechyakanas.

**Tauaj nechyoliltij
Amo kemaj nimitsekauas,
Ipan ni tlaltipaktli
Axxkemaj nimitskauas.**

**Taj timikteuas Nonana
Noyolo mitschokilis,
Iluikak toteotsij mitspixtos
Ne uejkapaj nechtlachilijtos.**

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano Valentin





PILOKUILTSIJ

Ipan se xoxoktik xiuitl
Tinemi pilokuiltsij,
Tiyaj tlatsintla
Tiyaj uejkapaj.

Tinemi ika iyolik
Nochipa titlakuajtinemi,
Kemaj ualkisa tonatij
Xiuitsajlaj tionkalaki.

Titlakua, senkisa titlakua
Ya nopa mojmostlaj motekij,
Pampa moneki timoskaltis
timokuepas tipilpapalotsij.

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano Valentin.

TONANA TLALTIPAKTLI



PDF
Complete

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Nechmakatok tlakualistli
Nechmakatok nopilchantsij,
Kampa nochi tiitstokej
Ika miyak pakilistli.

Kenijkatsaj nimitstlaxtlauiya
Nonana tlaltipaktli,
Nimitsichtekiliya motlakej
Ika tlasoli nimitsixpatiliya.

Nechtlapojpoluij miyak
Nonana tlaltipaktli,
Pampa amo nimitstepanita
Uan ta nehmokuitlauijtok.

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano V.





NOTATA

**Nimitstlaskamatiliya notaata
Pampa nechnextili nonemilis,
nechmachtij nitlatepanitas
nechmachtij nitekitis.**

**Sanontlanesi Tiyauiya
tikejlamiktij motekij,
tijtokiliya moojui
amo kemaj tisiyau.**

**Nimitstlaskamatiliya notaata
Pampa nechmakak nemilistli,
Amaj nimotlakachijkiya
Uan kej ipa nechtlajlamiktiya.**

**Toteeko mamitsmaka
miyak nemilistli,
nojkia chikaualistli
uan tlatiochiualistli.**

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano Valentín

NOALTEPEJ TESKATLA



Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Nochi mokoneuaj.

Noaltepej Teskatlaj,
TlaueI nimitsiknelia,
Nechmakatok nochantsij
Kampa nimopantiya.

Xoxouikej kuationij,
Neltsalantik atl,
Onka ejeliuis
Tlen toteeko mitsmak

Tlakamej mojmstlaj
Ika pakilistii kisteuaj,
Yauij ontekitij
Ika nochi inkoneuaj.

Noaltepej Teskatlaj
Atl mitstokajitjtok,
Pampa achtouiyaj
Tokoliuaj mitspantitoj.

Kualtsitsij uikatI mitsmakaj
Mojmostlaj mokoneuaj ,
Uan mijtotiyantij
Nochi mitsyolpakiltiyaj.

Se yejyektsij tlali
toteeko kitlaliitok,
onka lalax uan sintli
ten ika nimopanoltijtok.

TlajkuilojketI: Santos Cayetano Valentín



KEMAJ NIMIKTEUAS

Nelia kemaj nimikteuas
Imaako toteotsij niasiti,
Manechselis, manechnajnuas
Ipan ichantsij manechkauas.

Nelia kemaj nimikteuas
maonkas tlatsotsonali
Maonkas miyak xochitl,
maonkas yolpakili.

Miyak tekiti nisenkajtok
Ipan ni tlaltipaktli,
Kemaj Toteeko nechnotsas
Nojkia nijpaleuiti

Amo tichookas nosiuaj
Amo tichookas nokonej,
Ipan moyolo niitstos
Kemaj ta nechejlamikis.

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano Valentín

MASEUALNEMILISTLI



Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

**Ipan mochanstij timotajoj
Ipan mochanstij timauitlij.**

**Amo ximoyolkuepa nouampo
Xijmanau motlajamikilis,
Ta santimaseualstij
Xitlasojtla momaseualnemilis.**

**Tinauatlajtouani tiyolki
Tinauatlajtouani tiitstok,
Totiotsij kej inoj kinejki
Kualtsij moyolo tijpixto.**

**Xijtlaskamatili monana
Xijtlaskamatili motata,
Inijuantij mitsmakakej
Se yejyekstij nemilistli.**

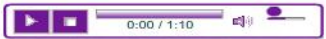
**Kemaj tipilkonetsij
Ika nauatlajtoli mitsnojnotskej,
Nochipa kemaj tichookak
Yejyekstij uikatl mitsmakakej.**

**Amaj timoskaltijkiya
Monana itekij tlankiya,
Xijtekiui monauatlajtol
Xijtlasojtla momaseualnemilis**

Tlajkuilojkettl: Santos Cayetano Valentin



maseualnemilistli



**Kemaj nionmejtikisa
sesek ajakatl nechmakatok.**

**Nimitstlaskamatiliya Toteotsij,
Pampa nochipa se ijnalok
Kemaj niya niontekiti
Yejeyksij tonatij nechtlauiliya.**

**Nimitstlaskamatiliya Toteotsij,
Pampa nochipa tonali
kemaj Tlauel niamiki
Ika sesek atl nechamaka.**

**Nimitstlaskamatiliya toteotsij
Pampa amo nechtlauelkajtok,
nechmakatok yejeyksij tlali
Kampa nochaj nijsenkajtok**

**Nimitstlaskamatiliya Toteotsij,
Pampa amo nechuejkamajkajtok
nochipa onkaj tlen niatitok
nochipa onkaj tlen nitlakuajtok.**

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano Valentín.





MATIJMANAUIKAJ TLALI

Xitlakakikaj, nochi xitlakakikaj
Kenijkatsaj tokoliuaj techkauilijtejkej,
Uejueyi tlali tlaxoxouixtok,
tsalantik atl ika michimej.

Miyakej tekuanimej itstoyaj kuatitlaj
Masamej, totomej uan kuapitsomej,
Sentik nochi teyolpak mopantiyayaj
Sansejko nochi tlakuayayaj.

¿Kanke yajkej nochi kuatiniy?

¿Kanke itstokej tekuanimej?

Amo kualitinejneuilijay

Ni timaseualmej tikinmiktiyayaj.

¿Kenke tikinmiktiyay xiuimej ika pajtli?

¿Kenke titlasoltemaj kampa ueli?

¡Xijmachilikaj! Maseualmej ¡xijmachilikaj!

Tijtlamiltiyaj totlakualis,

Tijtlamiltiyaj ueyi tochaj,

Nochi sentik no titantiyauij.

Tlajkuilojketl: Santos Cayetano Valentín

NOPILSIUAJ



Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Kanke tiitstok nimoniuyaya
Amo kanaj nimitspantiya.

Uejkajki nimitstemoua
Ika nochi nonemilis,
Nimotlatsintokiliyaya
Tlaj uelis nimitspantis.

Kemaj amo nimitstemoyaya
Se tonali nimitspanti,
Ika motlauetskilis nechyoltilanki
Ika motlachiyalis nechminki.

Nechyoltilana nimitsiluij
Yejeysij pilchpokatsij,
Sentik timonemiltisej
Uan sempa timonamiktisej.

Nimitstlaskamatiliya miyak
Ika moyelo nechselij,
Nechmakatok monemifis
Nechmakatok nokoneuaj.

Panojka miyak tonali
Saya sentik tiitstokej,
Kej ipa nimitsneki
Kej ipa nimitstlasojtla.

Tlajkullojkei: Santos Cayetano Valentín.



PDF
Complete

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Ika noyolo nimitschixtoya
Nijnekiyaya nimitsixmatis.

Nimoiluiyaya uelis tisiupil
Nimoiluiyaya uelis tiokichpil,
Ika pakilistli nimitsnajnauajki
Ika iyolik nimitstsoponij.

Miyak tlamantli asiko
ipan notlajlamikilis,
nimoilui nijtlanis tomij
tlen ika nimitsyoyonkouis.

OPILKONEJ

Yejyektsij nejmaktli niselij
Tlen toteeko nechmakak,
Ika noyolo nimitsmokitlouis
Pampa nijneki timoskaltis.

Nimitstlasojtla nopilkonej
Ipan noyolo tiitstok,
kemaj niyaj niontekiti
Nochipa nimitsejlamiki.

Tlajkuilojketj: Santos Cayetano Valentín.





Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

HTEJTEMOLISTLI

)_bush-en-zonas-semides%C3%A9rticas-

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

<https://sp.depositphotos.com/vector-images/un-planeta-tierra-de-dibujos-animados-feliz-con-una-flor.html?qview=124566630>

<https://sp.depositphotos.com/186211624/stock-photo-handsome-mathematics-teacher-cartoon-standing.html>

<https://sp.depositphotos.com/vector-images/un-planeta-tierra-de-dibujos-animados-feliz-con-una-flor.html?qview=80795974>

<https://www.audubon.org/es/guia-de-aves/ave/clarin-norteno>

https://www.youtube.com/watch?v=FRR9ud__QtI

<https://www.youtube.com/watch?v=Z1E0nEe8RxM>

<https://www.youtube.com/watch?v=ejbWlc0FJ6o&t=43s>

https://www.youtube.com/watch?v=TrKy7_4zG9k

<https://www.youtube.com/watch?v=z68b7G6QI4k>



*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

NOTA: Las fotografías no referenciadas son propiedad del autor.



*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Amochtli “Yolotlajtoli” Tlajtoli tlen kisa toyoltipaj,
tlachijchiali ika nahuatlajtoli tlen Hidalgo tlatokajyotl.
Tlasenkauali ipan tekiamochchijchialistli tlen itookaj
“Elaboración de libros digitales para fortalecer las
prácticas de lectura y escritura en lengua indígena”.

25 amochtli mosenkajki.

Ipan septiembre meetstli, 2019 xiuitl
Pachuca, Hidalgo tlatokayotl, México tlali



Koyoltottotl